

4. Témakör^{*}

5. Témakör^{**}

[http://www.gyak.jgypk.u-szeged.hu/honlapján megtekinthető](http://www.gyak.jgypk.u-szeged.hu/honlapjan/megtekintheto)

Úgy gondolom, az iskolánkban megrendezett témahétén a feladatok közül a rajz és vizuális tantárgyra vonatkozó feladatokból a legjobbra esett a választásom. A gyerekek az életszerű miliőben rejlő lehetőséget nagy kreativitással oldották meg. A motiváció adott volt, a környezetünk, városunk, életterünk. Nagy élmény volt számomra is ez a program!

KISS FERENC
nyugdíjas tanár
Tapolca

A természetes környezet is „tanterem”

A tantermek belső világára jellemző: a 45 perces zárt „rekeszek”-be préselt „kötelező” tantárgyak nem vagy alig képesek felszínre hozni a minden gyermekben lappangó, önállóan egyedi lehetőségeket. A gyermekben meglevő „lehetőség” csak kedvező feltételek mellett képes felszínre törni, „kicsírázni”. Az „ahány gyerek, annyiféle személyiség” elve nem tud érvényesülni zárt „rekeszek”-be préselődve. Az érvényesüléshez kedvező feltételek megtalálását az iskolánál tágabb „környezet” garantálhatja. Az iskola megteheti, hogy idejében hozzásegíti a gyermeket az előnyös környezeti feltételek megtalálásához. Az idejében megtalált környezeti feltételek képesek megakadályozni a személyiség eltorzulását, a bűnözésbe, alkoholizmusba menekülést.

Az iskolánál tágabb környezet sokszínű, változatosabb, mint a tantermek belső világa. A környezet nincs ilyen „rekeszek”-be beskatulyázva, hogy

- egyik rekeszben csak a gravitáció, a másikban csak az elektromosság jelensége érvényesülne,

- az egyik rekeszben csak növények, a másikban csak állatok élnének,

- az egyik rekeszben katonai vezetők, a másikban csak irodalmi hősök lennének stb.

Az egyes ember – különösen a kisgyerek – sokszínű, mindenre kíváncsi, érdeklődő. A természet azonban ember és iskola nélkül is él a maga törvényei szerint. Egy veréb nem mindig a kötelező órászám pillanatában surran be a tanterem nyitott ablakán. Csak az egyes ember, az iskola teheti meg, hogy tudatosan közeledik környezetéhez, azaz élni tud a boldogulásához

^{*} A 4. feladat megoldásának képi anyaga nehezen követhető és értelmezhető a méret és a fekete-fehér technikai megvalósítás miatt.

^{**} Az 5. pont a jelzett honlapon tekinthető meg.

nélkülözhetetlen feltételekkel. A környezetre nyitottság kétféle módon befolyásolhatja a személyiség kibontakozását:

1. A környezeti adottságok „kívülről” történő becsempészése a pedagógus közreműködésével a szűkre szabott időkeretek (45 perc) ellenére is.

2. Bizonyos rendszerességgel – hetente, havonta stb. – az iskola „kiköltöztethető” a környezetbe.

– Önszerveződő délutáni szabadidős tevékenységek: szakkörök, séták, búvárkodások, irodalmi és kézműves alkotások, alkalmi összejövetelek, fogadóórák, családlátogatások, környezetrendezési munkálatok stb.

A tanórák 45 perces kereteinek oldása „kötetlen órák” összevonásával, akár többnapos „táboriskola” keretében: mérések, számítások a terepen, szövé-s-fonás természetes anyagokkal, textilmunkák, természetkutatás stb.

Alig egy évszázaddal ezelőtt Magyarországon is voltak szenvedélyes gyűjtögető természetbúvár pedagógusok. Időt nem sajnálva kutatták lakóhelyük természetes környezetét. A pedagógus iskolai munkája mellett önképzőköröket szervezett, vezette a népkönyvtárat, szerkesztette a gazdakör évkönyveit, gondozta a faiskolát, felügyelte a háziipart, festegetett, írogatott stb. A Tapolcai Városi Múzeum (8300 Tapolca, Templomdomb 8.) állandó kiállítása „Séta egy régi iskolában” címmel diák- és tanítói segédeszközöket, egy tantermet és egy kántortanítói lakásbelsőt mutat be.

A fotótechnika már az 1950-es években is rendelkezett hordozható, cserélhető objektíves tükkörreflexes gépekkel – közgyűrűvel vagy előtétlencsével kiegészítve lehetővé vált a legaprólékosabb, legrészletesebb „pillanat” megragadása is. A régi bekeretezett diapozitívok ötven évig is hasznosíthatók. A vezeték nélküli diánézók választéka is gazdag.

Az életszerűség, környezetcentrikusság tovább fokozható a szemléltetéssel egybekötött, a sokkönyvűség gazdag tárházából kiválogatott, tantárgyhoz, tanórához illeszthető röpke kis „történet” (idézet, epizód) felolvasásával, előadásával. A „történetek” szólhatnak gyerekekről, szülőkről, történelmi/irodalmi eseményekről, hősekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről, utazásokról, tudósokról, egészséges életmódról, járványokról, távoli tájakról, aktuális napi eseményekről, kiállításokról stb.

A szemléltetés közelebb hozza egymáshoz tanár és gyermek gondolatvilágát. A tanár érvelései szavahihetőbbek. A tananyag feldolgozása közben a gyerek kíváncsisága, tenniakarása, alkotókedve nagyobb hangsúlyt kap. Az alkotás testet ölthet egy-egy írásmű, költemény, festmény, rajz, agyagozás, technikai modell, taneszköz, szöttes, fotó, bábjáték, textilmunka, bélyeggyűjtemény, talajminták, preparátumok, metszetek megtervezésében, kivitelezésében stb. A publikált alkotások maradandó emléket képviselnek gyermeknek és tanárának egyaránt.

IRODALOM

Pécs Gyuláné Beszedits Margit: Régi emlékek, régi emberek. Városszépítő Egyesület, Tapolca, 2006.

Gilles Martin–Denis Boyard: Természetfotózás. Alexandra, Pécs, 2002.

Gerald Durrell–Lee Durrell: Az amatőr természetbúvár. Gondolat Kiadó, Bp., 1987.

Adam Stodowy: Szeretek barkácsolni. Műszaki Kiadó, Bp., 1984.

A. S. Neill: Summerhill – A pedagógia csendes forradalma. Kétezeregy Kiadó, Piliscsaba, 2005.

Ezermester 1975/7. szám, 7. p. Vetítés fényárban.

A kémia tanítása 1975/3. szám, 96. p. Laboratóriumi eszközök készítése huzalból.

Rajztanítás 1980/1. szám, 14. p. Anyaggyűjtés és képelemzés néhány esete.

Pajtás 1979/21. szám, 31. p. Védj a természetet!

Pajtás 1981/9. szám, 4. p. Éneklő szarkapár.

Kíncskereső 1987. december, 35. p. Disznótör. Levél a későn esett hóhoz.

Új Katedra 1993/94. február: A gyermeknevelés „legújabb” módszere – anno 1913. Zalavármegyei Hírlap, 1913. április 13.

Rogers Személyközpontú Iskola, Budapest, 1995: Hogyan tanítunk?